

ONDERZOEKSRESULTATEN

EFFECTIVITEIT STARTERSKREDIET

auteur: BC&K Grote Geldstroom
versie: 2.0
status: definitief
datum: 01-02-2022

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
2. ONDERZOEKSOPZET EN AFBAKENING	2
3. ONDERDEEL A: AANTALLEN	3
3.1 Aantal ontvangen aanvragen	3
3.2 Aantal toewijzingen	3
3.3 Aantal afwijzingen	4
4. ONDERDEEL B: EFFECT STARTERSKREDIET GELDLENING	5
4.1 Oprichten van onderneming	5
4.2 Status en bestaansduur van ondernemingen	6
4.3 Redenen staken ondernemingen	6
4.4 Gevolgen voor uitkeringen	7
4.5 Aflossing van kredieten	8
4.6 Recapitulatie.....	9
5. BIJLAGEN.....	10
Overzicht onderzochte aspecten.....	10

1. INLEIDING

UWV verstrekt aan cliënten met een structurele functionele beperking op aanvraag Voorzieningen. Deze Voorzieningen dragen eraan bij de beperkingen zodanig te compenseren dat de cliënten in staat zijn onderwijs te volgen, aan het werk te gaan dan wel aan het werk te blijven. De Voorziening kan een product, een dienst of subsidie zijn.

UWV activeert cliënten om met werk deel te nemen aan de maatschappij en kijkt hierbij verder dan het werken in loondienst. Starten als zelfstandige is ook een optie. Een zelfstandig ondernemer heeft altijd een startkapitaal nodig. Cliënten met een beperking die bij een bank of bij de enige landelijke microfinanciering organisatie Qredits geen lening kunnen krijgen, kunnen bij UWV een Starterskrediet aanvragen. Banken zijn vaak terughoudend bij het verstrekken van een lening aan mensen met een beperking. Met het Starterskrediet blijft de weg naar het zelfstandig ondernemerschap voor cliënten met een beperking open. Op basis van een ondernemingsplan en een gesprek met de cliënt wordt beoordeeld of het idee van de cliënt een kans maakt op de markt.

Het Starterskrediet is een bijzondere Voorziening omdat het gaat om een rentedragende lening. Deze dient in vooraf overeengekomen termijnen terugbetaald te worden aan UWV.

Op 01 januari 2019 is het proces van aanvraag aanzienlijk gewijzigd. Tot die tijd werden cliënten door UWV in meerdere opzichten geholpen bij het starten van de eigen onderneming, bijvoorbeeld middels ondersteuning bij het schrijven van een ondernemingsplan. Vanaf januari 2019 dienen cliënten zelf alle benodigde stukken te hebben alvorens zij in aanmerking kunnen komen voor een Starterskrediet. Ook is de monitoring van cliënten, zowel op het gebied van de voortgang van de onderneming als de aflossing van het krediet vanaf 2019 sterk verbeterd.

2. ONDERZOEKSOPZET EN AFBAKENING

Dit onderzoek veronderstelt dat de toe- en afwijzingen van Starterskredieten en hieraan gerelateerde producten rechtmatig zijn. Ook dat de hoeveelheid aanvragen die dit onderzoek omvat alle bij UWV bekende aanvragen zijn. Het is niet het primaire doel van het onderzoek om na te gaan of het werkproces van Starterskredieten (en gerelateerde producten) in control is.

Centrale onderzoeksvraag

Wat is de mate van effectiviteit van Starterskredieten?

Onderzoeksmethoden

De resultaten in het onderzoek zijn hoofdzakelijk opgehaald door dossieronderzoek. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met collega's van V&RIM, Gegevensdiensten, Invorderen en Uitkeren.

Onderdeel A

Het aantal ontvangen aanvragen, toewijzingen en afwijzingen. Opvallende zaken bij deze aantallen zijn verklaard.

Onderdeel B

De toegewezen Starterskredieten in de jaren 2016 t/m 2020. In dit onderdeel wordt antwoord gegeven op de volgende aspecten:

- Of er daadwerkelijk een eigen onderneming is gestart;
- Of de eigen onderneming nog actief is. En zo niet, na hoeveel jaar deze is gestaakt¹;
- Wat de reden is van het staken van de eigen onderneming²;
- Hoeveel winst de onderneming maakt(e) en het effect hiervan op het recht van de cliënt op een uitkering;
- Of het krediet volgens afspraak wordt (of werd) terugbetaald en op welke wijze.

¹ Hiervoor is gebruikt gemaakt van de bij Kamer van Koophandel bekende in- en uitschrijfdatum en documentatie/toelichtingen in Sonar.

² De reden is nagegaan door dossieronderzoek uit te voeren, in een aantal dossiers was de reden niet te achterhalen.

3. ONDERDEEL A: AANTALLEN

Hieronder zijn het aantal ontvangen aanvragen, toewijzingen en afwijzingen van starterskredieten en hieraan gerelateerde producten weergegeven en is waar nodig een toelichting gegeven.

Samenvatting onderdeel A

In totaal zijn er 1.005 aanvragen ontvangen in de jaren 2016 t/m 2020, waarvan 855 voor een Starterskrediet geldlening. Van die 855 aanvragen zijn er slechts 73 toegewezen, dat is 8,5%. Wat opvalt is dat het aantal aanvragen door de jaren heen toeneemt, maar dat het aantal toewijzingen afneemt. Zo zijn er in 2020 in totaal 387 aanvragen voor een starterskrediet ontvangen, waarvan er slechts 1 is toegewezen.

3.1 Aantal ontvangen aanvragen

ONTVANGEN AANVRAGEN STARTERSKREDIET (EN GERELATEERDE PRODUCTEN)					
product	aantal				
	2016	2017	2018	2019	2020
begeleiding voor de start	3	4	0	1	0
begeleiding na de start	2	3	1	1	0
haalbaarheidsrapportage	33	32	15	16	11
starterskrediet geldlening	108	131	105	124	387
starterskrediet borgstelling	4	5	2	2	0
voorbereidingskrediet	4	5	1	2	3
totaal	154	180	124	146	401

Toelichting:

- Afname aantal aanvragen haalbaarheidsrapportages: doordat het proces vanaf 2019 is aangescherpt is vanaf die jaren een daling te zien in het aantal aanvragen voor haalbaarheidsrapportages. De cliënt dient éérst zelf alles goed voor ogen te hebben alvorens de aanvraag voor een haalbaarheidsrapportage wordt uitgezet bij een bedrijfseconomisch adviseur (BEA).
- Aantal aanvragen starterskrediet 2020: het is voorsnog onduidelijk waarom het aantal aanvragen voor een Starterskrediet in 2020 is verdriedubbeld vergeleken met de voorgaande jaren. Het is aannemelijk dat de Coronacrisis en het verlies van een baan aanleiding zijn geweest zelfstandig ondernemen als alternatief te zien.

3.2 Aantal toewijzingen

TOEWIJZINGEN STARTERSKREDIET (EN GERELATEERDE PRODUCTEN)					
product	aantal				
	2016	2017	2018	2019	2020
begeleiding voor de start	3	1	0	1	0
begeleiding na de start	2	2	0	1	0
haalbaarheidsrapportage	31	28	13	14	7
starterskrediet geldlening	21	24	13	14	1
starterskrediet borgstelling	0	1	0	0	0
voorbereidingskrediet	4	3	1	1	0
totaal	61	59	27	31	8

Toelichting:

- Afname aantal toewijzingen haalbaarheidsrapportages: evenals het aantal aanvragen daalde ook het aantal toewijzingen van haalbaarheidsrapportages vanaf 2019 vanwege het aanscherpte proces.
- Aantal toewijzingen starterskrediet in 2020: slechts 0,5% van de aanvragen Starterskredieten in 2020 zijn toegewezen. Uit een overleg met de Beslissers Voorzieningen blijkt dat aanvragen vaak incompleet of slordig worden ingediend. Dit in combinatie met het strengere werkproces vanaf 2019 én de economische situatie tijdens de Coronacrisis is hoogstwaarschijnlijk de reden dat er slechts 1 Starterskrediet is toegewezen in 2020.

3.3 Aantal afwijzingen

AFWIJZINGEN STARTERSKREDIET (EN GERELATEERDE PRODUCTEN)					
product	aantal				
	2016	2017	2018	2019	2020
begeleiding voor de start	0	3	0	0	0
begeleiding na de start	0	1	1	0	0
haalbaarheidsrapportage	2	4	2	2	4
starterskrediet geldlening	87	108	92	110	386
starterskrediet borgstelling	4	3	2	2	0
voorbereidingskrediet	0	2	0	1	3
totaal	93	121	97	115	393

Toelichting:

- Incomplete aanvragen: in het gesprek met de Beslissers Voorzieningen werd duidelijk dat de reden van een afwijzing vaak gerelateerd is aan het incompleet zijn van de aanvraag. Cliënten krijgen twee weken de tijd om hun aanvragen te completeren nadat zij hierover een bericht hebben ontvangen. Het komt vaak voor dat dit niet gebeurt.

4. ONDERDEEL B: EFFECT STARTERSKREDIET GELDLENING

Hieronder is de mate van effectiviteit van Starterskredieten weergegeven aan de hand van de onderzoeksresultaten. De resultaten zijn hoofdzakelijk verkregen door dossieronderzoek en daarnaast zijn ook gesprekken gevoerd met V&RIM en Invorderen (divisie Uitkeren) die dagelijks werken met Starterskredieten. Voor dit onderdeel zijn alle in 2016 t/m 2020 vergeven Starterskredieten onderzocht en is van ieder BSN maximaal één starterskrediet meegenomen in de resultaten³.

Er zijn aspecten in het onderzoek die tijdsgebonden zijn. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat een cliënt een aantal jaar volgens afspraak het krediet heeft terugbetaald, maar op het moment van het dossieronderzoek drie maanden niet (meer) heeft gedaan. Er is gekozen om bij deze aspecten de actuele situatie te nemen als uitgangspunt wat in voorkomende gevallen kan leiden tot een enigszins vertekend beeld. Het dossieronderzoek heeft hoofdzakelijk in de maanden juli, augustus en november van 2021 plaatsgevonden. In de bijlage zijn de aspecten opgenomen die zijn onderzocht. Mocht de behoefte bestaan inzicht te krijgen in de aspecten waarover niet gerapporteerd is kan dit nog gegeven worden.

Samenvatting onderdeel B

Nagenoeg alle (68 van de 69) cliënten die een Starterskrediet hebben ontvangen zijn een eigen onderneming gestart. Van deze ondernemingen is 41% inmiddels gestaakt. De meest voorkomende reden hiervoor is (een toename in) de arbeidsbeperking van de cliënt. De gestaakte ondernemingen stonden gemiddeld 2,2 jaar ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Van de 69 cliënten maken inmiddels 6 dusdanig winst uit de eigen onderneming, dat hun uitkering is beëindigd. Bij 43 cliënten is de hoogte van de uitkering vooralsnog onveranderd. Nagenoeg alle (64 van de 69) cliënten zijn gestart met het terugbetalen van het starterskrediet. 50 van de 69 cliënten moeten het vergeven starterskrediet nog (deels) terugbetalen.

4.1 Oprichten van onderneming

ONDERNEMING GESTART NA TOEKENNING STARTERSKREDIET					
categorie	aantal				
	2016	2017	2018	2019	2020
ja	20	22	10	14	1
nee	1	0	0	0	0
onzeker	0	0	1	0	0
totaal	21	22	11	14	1

Toelichting:

- Ondernemingen gestart: het overgrote deel van de cliënten die een Starterskrediet heeft ontvangen is daadwerkelijk een eigen onderneming gestart.
- Het geval 'onzeker': uit dossieronderzoek blijkt dat deze cliënt wel een onderneming heeft gehad. De onderneming is echter niet terug te vinden bij de Kamer van Koophandel.

³ Een tweetal cliënten heeft meerdere Starterskredieten toegewezen gekregen, in dit onderzoek worden deze kredieten als één krediet bestempeld waarbij het eerste starterskrediet in de jaren 2016 t/m 2020 leidend is.

4.2 Status en bestaansduur van ondernemingen

STATUS ONDERNEMINGEN					
categorie	aantal				
	2016	2017	2018	2019	2020
actief	14	13	4	8	1
gestaakt	6	9	7	6	0
nooit gestart	1	0	0	0	0
totaal	21	22	11	14	1

Toelichting:

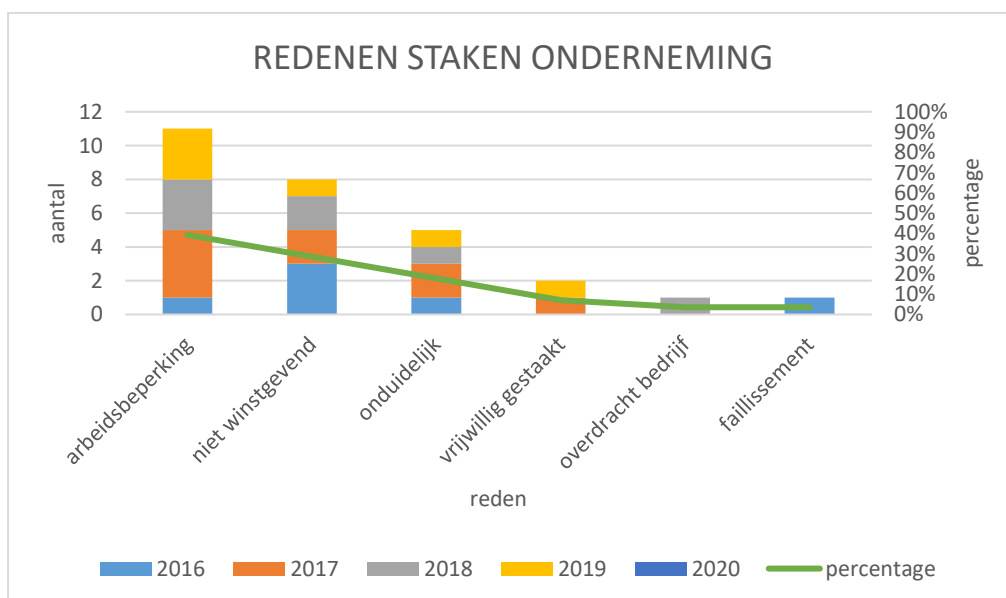
- Gestaakte ondernemingen: 41% van de gestarte ondernemingen is inmiddels uitgeschreven bij de Kamer van Koophandel. In absolute getallen betekent dit dat er inmiddels 28 van de 69 gestarte ondernemingen gestaakt zijn.

GEMIDDELDE BESTAANSDUUR GESTAAKTE ONDERNEMINGEN				
eenheid	aantal			
	2016	2017	2018	2019
jaren	3,2	1,6	2,4	1,5
maanden	38	19	28	18
dagen	1.165	588	865	555

Toelichting:

- Totaal gemiddelde: als alle jaartallen samengenomen worden is een eigen onderneming - die inmiddels gestaakt is - gemiddeld 793 dagen actief geweest, ofwel 2,2 jaar.
- Kanttekening bestaansduur: zoals eerder aangegeven is de bestaansduur van ondernemingen bepaald door gegevens van de Kamer van Koophandel. Het is niet vanzelfsprekend dat alle ingeschreven ondernemingen economisch actief zijn, de Kamer van Koophandel voert periodiek controles uit door belastinggegevens op te vragen. Indien deze niet bestaan dan wordt de onderneming na vier weken uitgeschreven.

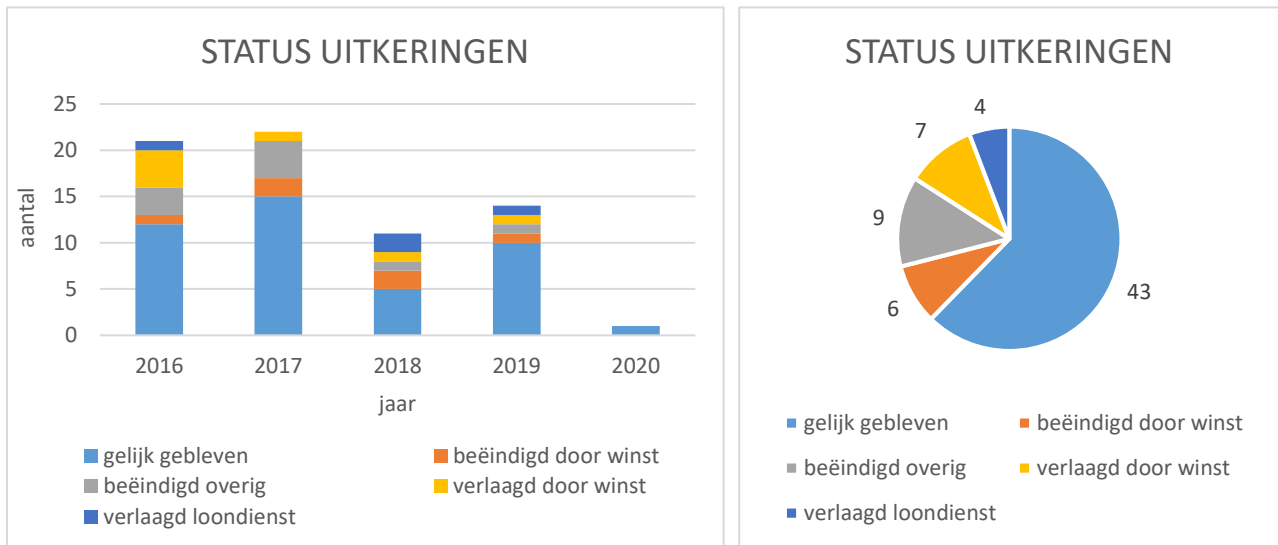
4.3 Redenen staken ondernemingen

Toelichting:

- Onduidelijke reden: in deze dossiers is geen uitsluitsel gevonden over de reden waarom een cliënt gestaakt is met de onderneming.
- Arbeidsbeperking: 39% van de ondernemingen is gestaakt vanwege de arbeidsbeperking of een toename in de arbeidsbeperking van de cliënt. Dit is de meest voorkomende reden.

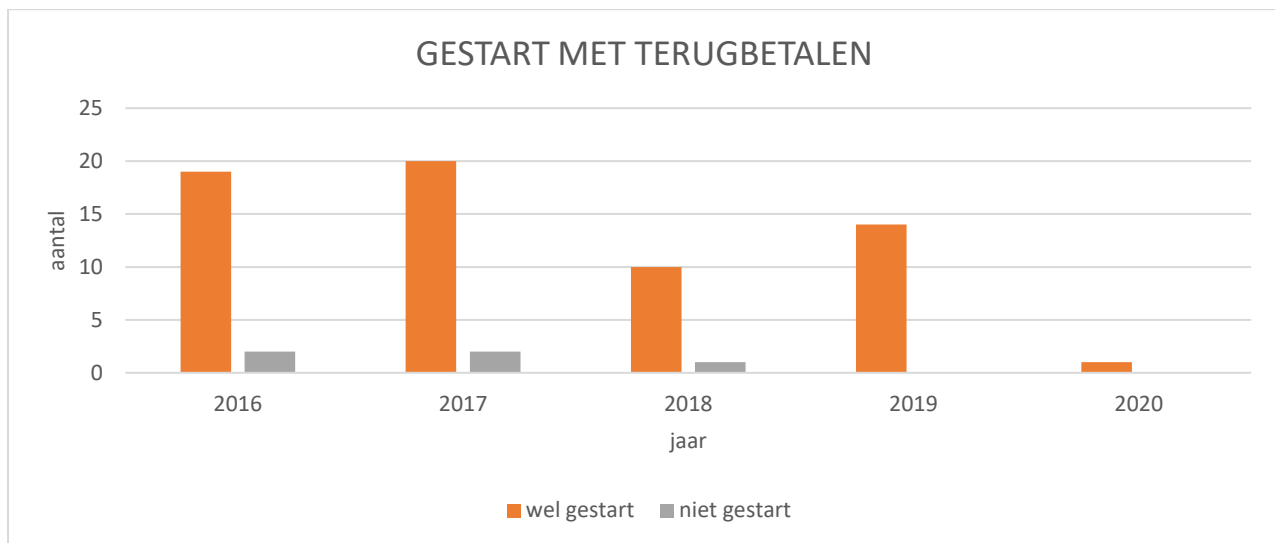
4.4 Gevolgen voor uitkeringen

Toelichting:

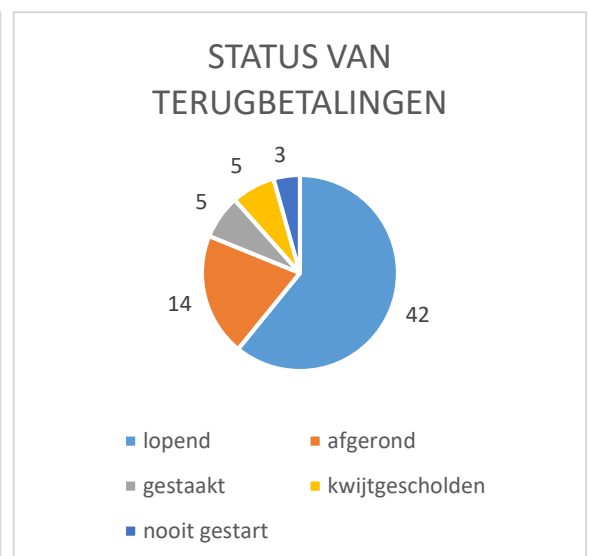
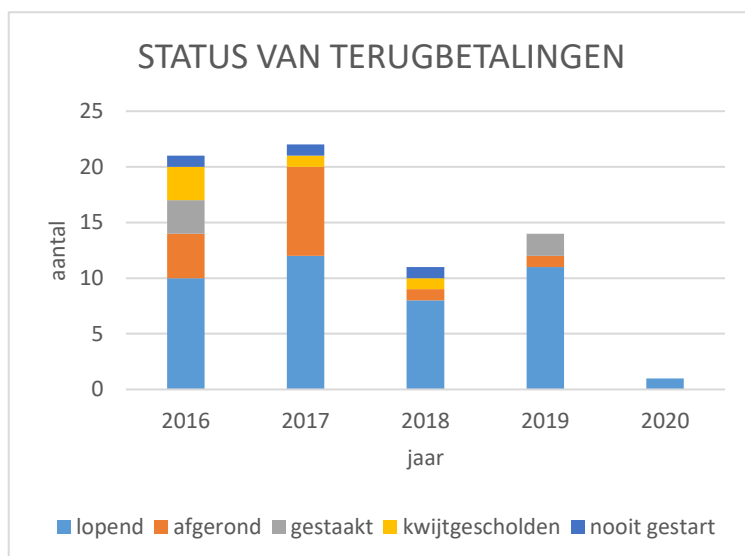
- Beëindigd overig: deze categorie omvat diverse redenen voor het beëindigen van de uitkering. Bijvoorbeeld omdat een cliënt is overleden, geen recht meer heeft op een uitkering of dat cliënt er zelf voor kiest om geen uitkering te willen ontvangen.
- Werkwijze bepaling gevolgen uitkering: de meest actuele status van een uitkering is weergegeven. Deze is bepaald middels verkregen belastingaangiften en uitkeringscijfers gecombineerd met dossieronderzoek. In voorkomende gevallen is de uitkomst gebaseerd op oude cijfers (bijvoorbeeld winstcijfers uit 2018) omdat er geen recentere informatie beschikbaar is.
- Kanttekening bij beëindigde/verlaagde uitkeringen: wanneer een cliënt niet langer een uitkering geniet (of een lagere uitkering) ten gevolge van winst uit de eigen onderneming betekent dit niet direct dat deze cliënt onafhankelijk is van UWV. Het is niet mogelijk om te bepalen of de cliënt de uitkering 'nodig heeft' om winst te kunnen maken uit de eigen onderneming. Vaak ontstaat er een terugvordering van de eerder genoten uitkering in voorgaande jaren, in die jaren heeft de cliënt beschikking gehad over extra middelen voor zijn levensonderhoud (en bedrijfsvoering) waarover hij nu niet meer beschikt.

4.5 Aflossing van kredieten

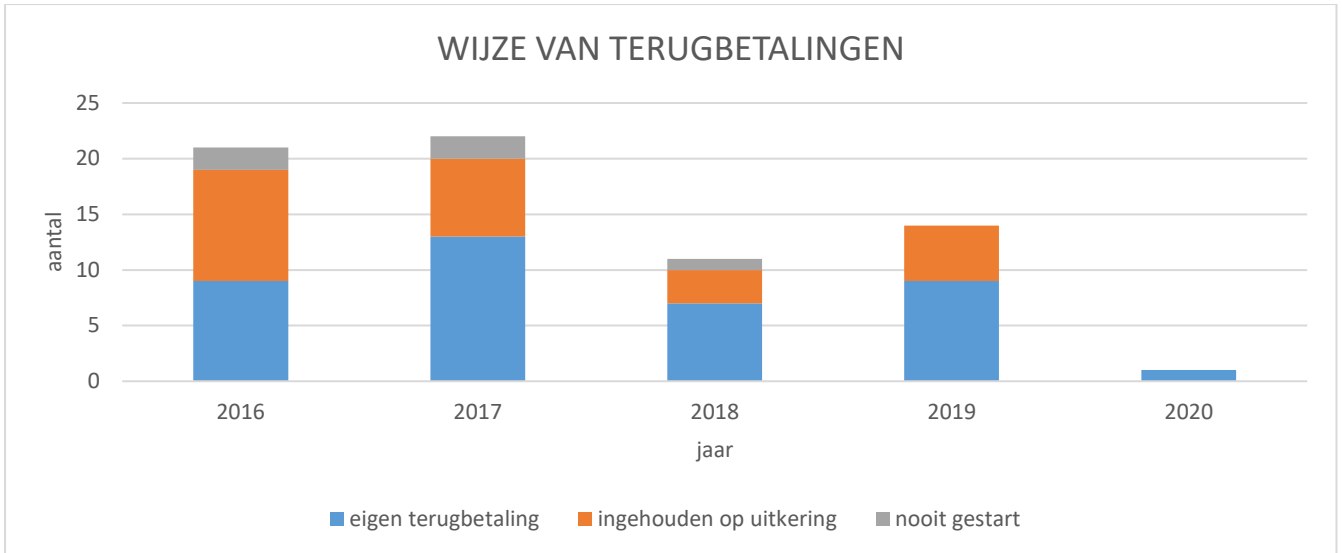
Toelichting:

- Redenen niet gestart met terugbetalen: op hoofdlijnen zijn er twee redenen waarom cliënten (nog) niet gestart zijn met terugbetalen. Een reden is dat cliënten andere schulden hebben opgebouwd die ingevorderd worden op hun uitkering waardoor UWV niets terug kan vorderen. De andere reden is dat UWV intern fouten heeft gemaakt waardoor cliënten nooit is gevraagd te starten met terugbetalen. Bij twee cliënten heeft dit geleid tot kwijtschelding van het krediet zonder dat zij ooit gestart zijn met terugbetalen.

Toelichting:

- Kwijtscholden kredieten: kredieten worden om uiteenlopende redenen kwijtscholden, voorbeelden zijn toegenomen arbeidsongeschiktheid, fouten van UWV of het overlijden van een cliënt.
- Gestaakt: deze categorie betreft cliënten die drie maanden of langer niet hebben terugbetaald. Reden hiervoor kan zijn dat er door andere schuldeisers geld geëist wordt waardoor het krediet niet terugbetaald kan worden. Een andere reden is dat UWV uitstel van betaling heeft toegezegd. Ook kan er sprake zijn van detentie van de cliënt.

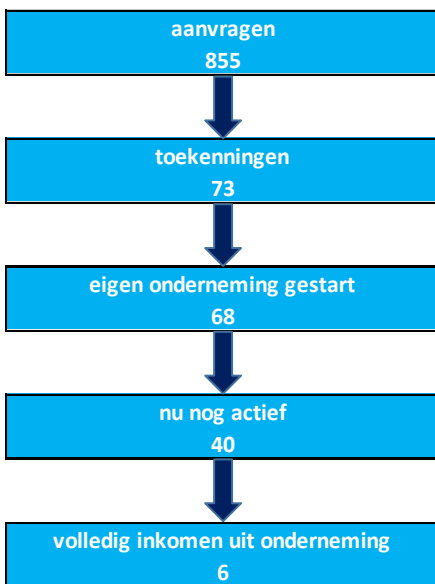

Toelichting:

- Inhoud diagram: in de diagram zijn alle vergeven starterskredieten opgenomen en is de meest recente wijze van terugbetalen weergegeven. Dus ook van starterskredieten die reeds zijn terugbetaald of kwijtgescholden is de laatst bekende wijze van terugbetalen opgenomen in het diagram.
- Ingehouden op uitkering: in 2016 en 2017 was het gebruikelijk om in de akte van geldlening op te nemen dat zolang de cliënt een uitkering ontvangt hier de aflossing van het starterskrediet op wordt ingehouden.
- Kanttekening diagram: indien een cliënt het krediet aflost door 'eigen terugbetaling' is het niet mogelijk om te bepalen vanuit welke inkomstenbron dit gebeurt. Het is dus mogelijk dat een cliënt zijn uitkering gebruikt om het starterskrediet af te lossen.

4.6 Recapitulatie

In de periode 2016-2020 hebben 855 aanvragen Starterskrediet geldlening geresulteerd in 6 ondernemingen die voldoende winst maken om volledig in eigen levensonderhoud te voorzien.

- 855 aanvragen Starterskrediet geldlening
- 73 (8,5%) daarvan toegekend
- 68 daarvan een eigen onderneming gestart
- 28 daarvan gestaakt, gemiddeld twee jaar actief geweest
- 40 ondernemingen nog actief
- 6 daarvan generen volledig eigen inkomen

5. BIJLAGEN

Overzicht onderzochte aspecten

OVERZICHT ONDERZOCHE ASPECTEN	
aspect	toelichting
1. Onderneming gestart	Bepaald aan de hand van Kamer van Koophandel én dossieronderzoek.
2. Bedrijfsnaam	Bedrijfsnaam zoals bekend bij de Kamer van Koophandel.
3. Kamer van Koophandel nummer	Het Kamer van Koophandel nummer van de onderneming.
4. Datum vestiging onderneming (KvK)	De vestigingsdatum zoals deze bekend is bij de Kamer van Koophandel.
5. Onderneming actief (KvK)	Een ingeschreven onderneming is in het onderzoek als actief bestempeld.
6. Einddatum bedrijf (KvK)	De datum van opheffing. Bij een actief bedrijf is de controledatum genoteerd.
7. Aantal jaren onderneming	Bestaansduur van de onderneming afgerond naar jaren.
8. Aantal dagen onderneming	Bestaansduur van de onderneming in aantal dagen.
9. Verslag bij staken onderneming	Met 'ja' of 'nee' beantwoord.
10. Reden staken van onderneming	De reden is bepaald middels dossiersonderzoek.
11. Winst uit eigen onderneming	Waar mogelijk bepaald. Opties zijn verlies, winst of onbekend.
12. Werkt in loondienst	Er is bepaald of een cliënt ten tijde van de controle in loondienst werkt.
13. Begindatum huidige arbeidsovereenkomst	Datum waarop cliënt is gestart in de huidige arbeidsverhouding.
14. Hoogte starterskrediet (excl. rente)	Bepaald vanuit de akte van geldlening.
15. Datum eerste bevestiging betalingsregeling	UWV stuurt (bijna altijd) een bevestiging van de betalingsregeling.
16. Terugbetaling gestart	Hier is genoteerd of de cliënt is gestart met het terugbetalen van het krediet.
17. Terugbetaling nog lopend	Bij niet lopende terugbetalingen is de reden daarvoor hier opgenomen.
18. Terugbetalingswijze	De meest recente wijze van terugbetalen is hier opgenomen.
19. Terugbetalingsbedrag herzien	Hier is genoteerd of de terugbetalingsregeling (meermalig) is herzien.
20. Gevolg uitkering	Met aangeleverde informatie is de meest actuele uitkeringssituatie bepaald.